

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Kommunernas roll, förmåga och kapacitet avgörande för regionernas framgångar
- Jordbruket och landsbygden viktiga för Europas framtid anser EU-medborgarna i opinionsundersökning – CAP-stöd förordas
- Kajanalandsmodellen effektiv vid grundläggande service men regionutvecklingen har inte stärkts – försöket modell för andra anser minister Kiviniemi
- Äldreboende i byarna en jämlikhetsfråga
- Avfolkningen, företagsetableringsstöd, översättning av viktiga handlingar – åländska kommunen Föglös förslag för behandling på Landsbygdsriksdagen i Borgå
- Läs även detta: **"Väståboland är inte glesbygd" – statsrådet ändrade inte på kriterierna för bredbandsstödet *Byarna i Borgå diskuterar sin framtid i Kerko *Och byarna i Raseborg funderar på sin framtid i Tenala *Konferens om arkiprenörer i Mariehamn*

Cit: ***"Vi är partiet för landsbygd och stad. Livskraftiga primärnäringsar och en fungerande samhällsservice utgör grunden för en levande landsbygd. I vår allt mera urbaniserade värld måste samhällets tjänster samtidigt bli allt mera individuella. Framtidens Finland behöver såväl glesbygd och skärgård som stad och metropol."***
Tes nio (ny tes) ur Svenska folkpartiets reviderade Kasnäsmanifest, vilket partistyrelsen behandlade 9.4 och som föreslås utgöra en partidagsproposition (www.sfp.fi).

"Framför allt är det ett indirekt nödrop: Hur vill samhället ha det?"

Åbo Underrättelser som anser att Itellas Andersböleexperiment (inskannade brev per nätpost medan de fysiska breven kommer hem i efterskott två gånger per vecka) är groteskt och undrar om politikerna vill ha glesbygden bebodd eller inte (Hufvudstadsbladet 8.4).

"Ett märkligt stödsystem florerar, ett system som ingen egentligen riktigt kan förstå sig på, möjligen endast jordbruksnomenklaturen."

Malaxbon Håkan P-H Rönnqvist om att det är rätt anmärkningsvärt att t.ex. statliga företaget Vapo lyfte drygt en miljon euro i jordbruksstöd, ett jordbruk vars produktionsvärde under 2009 bestod till ungefär hälften av olika stöd från EU och hemlandet, vilket betyder att också hela lönen som jordbrukarna lyfte kom från skattebetalarna. Men trots detta går nästan varje jordbruk med förlust (Vasabladet 8.4).

KOMMUNERNAS ROLL, FÖRMÅGA OCH KAPACITET AVGÖRANDE FÖR REGIONERNAS FRAMGÅNGAR

Bläddrar man igenom en slumpvis samling debattinlägg från senare år kring regionernas och kommunernas struktur, så återfinns en slående likhet mellan inläggen, nämligen frågan om sammangående eller sammanslagning återkommer ideligen. Men någon patentrösning finns inte att tillgå, oavsett om debatten handlar om kommuner eller regioner. En annan iakttagelse är att de båda nivåerna verkar bli allt mer sammanlänkade, för när en fråga tas upp i den politiska debatten utifrån exempelvis ett regionalt perspektiv, så nämns allt oftare betydelsen av den lokala nivån och vice versa. Det här är inget konstigt i sig, eftersom kommunerna indirekt också styr de svenska samverkansorganen, något som gäller även de finländska samkommunerna och landskapsförbunden. I Danmark har kommunerna efter den stora reformen en klart drivande roll i de danska regionernas utvecklingsarbete. Men det här betyder samtidigt att regionfrågan har tagit sig en ny väg via kommunstrukturen, och då handlar frågan om kommunernas framtid inte enbart om hur man kan klara den lokala välfärden, utan också hur väl kommunerna kan matcha förväntningarna från den regionala dagordningen. Här skiftar sedan förutsättningarna. Peter Hogla, regiondirektör vid Regionförbundet Södra Småland, menar att de lokala politikernas beredskap i hans landsända lämnar en del att önska då det gäller inblicken i den europeiska regionalpolitiken, medan Anna-Lena Cederström, regiondirektör för Regionförbundet Blekinge, anser att lokal- och regionspolitikerna i hennes län har haft de europeiska och internationella frågorna med sig länge. Samtidigt ser vi från Norge att kommunerna inte behöver vara utelämnade åt sina öden, utan att den regionala nivån, fylkena, aktivt kan stötta sina kommuner för att klara av nya utvecklingsuppdrag. Enligt Ann Christine Gagge vid regionförbundet Gävleborg lyckas man i många kommuner, både bland politiker och bland tjänstemän, allt oftare se det regionala perspektivet. Det verkar gå åt det hållet att varje nivå måste utveckla en beredskap att hantera olika frågeställningar från skilda politik- och sektorsområden, samtidigt som man även måste ta hänsyn till övriga nivåers perspektiv. I en regional organisation såsom ett samverkansorgan, blir det här helt naturligt, eftersom detta ingår i själva uppgiften, nämligen att driva regional utvecklingspolitik. Här måste europeiska och nationella mål tolkas om och omsättas till konkreta lokala aktiviteter, för alla nivåer finns i någon mening närvarande när politiken skall utformas. Kommunerna, och inte minst staten, kommer att ställas inför samma utmaning, där framförallt de minsta kommunerna är sämst rustade för den ”nya” uppgiften. Hur staten och samverkansorgan axlar den här utmaningen att ge sina kommuner rätt stöd, kan utan tvivel påverka den framtida kommunstrukturen i Sverige. *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (6/2010), skriven av dess chefredaktör Per Holmström.*

JORDBRUKET OCH LANDSBYGDEN VIKTIGA FÖR EUROPAS FRAMTID ANSER EU-MEDBORGARNA I OPINIONSUNDERSÖKNING – CAP-STÖD FÖRORDAS

Enligt en färsk opinionsundersökning förespråkar 83 procent av de tillfrågade att jordbruket också i fortsättningen bör stödas av EU – i Finland är andelen 85 procent. En tredjedel anser att EU-budgeten för jordbruket kunde höjas i framtiden, medan en tredjedel vill att den förblir oförändrad. En bred majoritet eller 90 procent – i Finland 92 procent – anser att jordbruket och landsbygden är livsviktiga för Europas framtid. EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP (Common Agricultural Policy) förväntas ge trygga livsmedel och en rimlig utkomst för jordbrukarna. Ungefär hälften av de tillfrågade i alla EU-länder anser att frågor som berör jordbruket skall behandlas på europeisk nivå, medan 35 procent föredrar nationella beslut med Finland och Estland som länder där en majoritet skulle föredra en nationell politik. De europeiska jordbrukarnas takorganisationer Copa-Cogeca välkomnar

undersökningen, som visar att européerna stöder sina jordbrukare och den nuvarande jordbrukspolitiken. EU har föranställt liknande opinionsundersökningar under åren 2006 och 2007. EU-kommissionen anser att resultaten av den färskaste undersökningen bekräftar att en majoritet av EU-medborgarna förordar den inhemska jordbrukspolitiken. Intervjuerna utfördes i samtliga 27 EU-länder i november och december 2009, där omkring 1 000 personer utfrågades i varje EU-land. *Uppgifterna är från en längre artikel, skriven av Peter Karlberg i tidningen Landsbygdens Folk (från 9.4). Se även EU-kommissionens hemsida under adressen <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/391&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> med länk till själva rapporten.*

KAJANALANDSMODELLEN EFFEKTIV VID GRUNDLÄGGANDE SERVICE MEN REGIONUTVECKLINGEN HAR INTE STÄRKTS – FÖRSÖKET MODELL FÖR ANDRA ANSER MINISTER KIVINIEMI

”Förvaltningsförsöket i Kajanalandsregionen har gett goda resultat vid ordnandet av grundläggande service. Det har varit möjligt att ordna med service åt landskapets invånare även under svåra omständigheter utan att servicenätet eller innehållet i servicen försvagats i nämnvärd mån. Samtidigt har man lyckats med att hålla tillbaka kostnadsökningarna bättre än i andra delar av landet. De positiva effekterna är ett resultat av att landskapets resurser koncentrerats till exempel genom sammanslagning av tjänsterna inom den grundläggande hälsovården och specialistsjukvården, beslutsfattningsmodellen och en ny slags finansieringsmodell.”

Detta konstateras i slutrapporten *Blåa tankar – från fritt fall till kontrollerad anpassning. Verkningarna av förvaltningsförsöket i Kajanalandsregionen* som publicerades 9.4 och utförts vid Tammerfors universitet under ledning av professor Arto Haverinen. Förvaltningsförsöket har även haft en positiv inverkan på den kommunala förvaltningen, där kommunernas roll som grundläggande enheter inom lokalförvaltningen och närdemokratien har stärkts under försökets gång. Däremot har inte landskapets regionala utveckling stärkts, vilket var ett av målen med försöket. Det här beror dels på bristfällig överföring av beslutanderätt och kompetens, dels på beloppet av det utvecklingsanslag för Kajanalandsregionen som ingick i försöket och dess natur av förhandsstyrd, genomströmmande finansiering. Invånarna i Kajanalandsregionen igen upplever att deras möjligheter till deltagande och inverkan är svaga, trots att beslutsfattandet på landskapsnivå demokratiserats, och är dessutom missnöjda med beslutsfattandet inom landskapet och med informeringen om det. Men de önskar likväl att försöket med Kajanalandsmodellen fortsätter. Kajanalandsmodellen kunde tillämpas på många andra områden också, speciellt lämplig är den för att ordna servicen inom regioner som likt Kajanalandsregionen kämpar med en åldrande och minskande befolkning. Till den del som den gäller demokratiskt beslutsfattande, kunde den även lämpa sig för stadsregioner där problemen har att göra med markanvändning, boende, trafik, samt ordnandet av kommungränsöverskridande tjänster, och där kommunal konkurrens och intressebevakning ofta utgör ett hinder för förnuftig utveckling. Beträffande finansieringslösningens del har modellen överföringsvärde för vilka som helst kommunala samarbetsorganisationer. Frågan om vad som kommer att hända efter förvaltningsförsöket har begrundats grundligt i Kajanalandsregionen och det råder omfattande enighet om att det inte finns någon återvändo till det förgångna. Förvaltnings- och kommunminister Mari Kiviniemi konstaterade vid publiceringen av Tammerfors universitets slututvärdering av förvaltningsförsöket i Kajaland, att resultaten talar för sig. *”Man har uppnått goda resultat i Kajanalandsregionen inom ordnandet av grundläggande service genom koncentrerande av resurser och avveckling av överlappningar, t.ex. genom att stödtjänster koncentrerats. Finansieringsmodellen för Kajanalandsregionen har dessutom visat sig hålla tillbaka utgifterna. Det kan enkelt överflyttas även till andra kommunala samarbetsformer”,* konstaterade ministern.

Målet med förvaltningsförsöket i Kajanalands län, som genomförs under åren 2005-2012, har varit att skapa en struktur där det är möjligt att ordna service trots att landskapets befolkning åldras och minskar till antalet. Ett annat mål har varit att skapa bättre förutsättningar för att utveckla landskapet. Mer om förvaltningsförsöket i Kajanalands län finns att läsa i finansministeriets pressmeddelanden (från 9.4) som finns under webbadresserna http://www.vm.fi/vm/sv/03_pressmeddelanden_och_tal/01_pressmeddelanden/20100409Tammer/name.jsp och, vad gäller minister Mari Kiviniemis åsikter om Kajanalandsmodellen, http://www.vm.fi/vm/sv/03_pressmeddelanden_och_tal/01_pressmeddelanden/20100409Foerval/name.jsp. Slutrapporten, som är på finska och har titeln *Siniset ajatukset – vapaasta pudotuksesta hallittuun sopeuttamiseen. Kainuun hallintokokeilun vaikutukset*, finns på adress http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/04_hallinnon_kehittaminen/20100329Sinise/kainuun_raportti_netti.pdf.

Förvaltningsförsöket i Kajanalands län ger inblick i den allmänna utvecklingen i landets mellersta och norra delar. Tidningspressen har även tagit ställning till rapporten och dess resultat. Forskaren Philip Donner, som är bosatt i området, förbereder nu en analys av materialet som vi inväntar till nästa veckas Nyhetsbrev.

ÄLDREBOENDE I BYARNA EN JÄMLIKHETSFRÅGA

I den centraliseringsiver som drar fram över landet, krävs det ett nytänkande för att äldre ute i byarna skall kunna bo kvar hemma. Kristinestadsbon Per-Olof Boström, som skrivit en handbok i ämnet, *Service för äldre hemmaboende i byar* (utgiven av Svenska studiecensalen), menar att det handlar om jämlikhet. Enligt Boström betyder jämlikhet att vi skall vara jämlika i alla situationer och funktioner, i allt samhälleligt beslutsfattande. Vi följer inte de grundlagsenliga rättigheterna och FN:s mänskliga rättigheter. Boström ser också en stor fara för att världen blir ännu mera ojämlig och en risk för diversifiering bland äldre – de som har råd kan köpa den service de vill ha, medan andra blir fattighjon och får nöja sig med sämre service. Ett syfte med handboken är att ta upp dessa saker. Hur sannolikt är det då, att det som tas upp i boken kan bli verklighet, eftersom det går stick i stäv med utvecklingen? Boström menar att administration, ekonomi och förvaltning kan skötas centralt, men att vi sedan måste få igång en decentraliserad, mångprofessionell, verksamhet. Det kan slås fast t.ex. i kommunernas välfärdspolitiska program, men vi måste bestämma oss för att vi vill ha det. I annat fall går det inte. Ett seminarium med temat *Kan servicen för äldre bli bättre?*, där handboken och projektet presenterades, hölls i Kristinestad 22.3. *Uppgifterna är från tidningen SOS Aktuellt (April, 2/2010).*

*Den samhälleliga diskussionen om äldreomsorgen har löpt längs två linjer under den senaste tiden – äldre personers vanvård på utpekade vårdinrättningar och en allmänpolitisk diskussion om hur man skall trygga välfärdsservicen för Europas snabbast åldrande befolkning (finländarna). Man lyfter även fram social- och hälsovårdens behov av större strukturer parallellt med behovet av ökad närservice och -demokrati, en svår ekvation. Den nu aktuella handboken *Service för äldre hemmaboende i byar* tar fasta på de båda ovan nämnda diskussionerna. Handboken har publicerats inom ramen för Svenska studiecensalens/Svensk Byaservice' projekt *Åtgärder för lokal serviceutvärdering och -utveckling (LUU)*, som finansierats med Leader-medel via Aktion Österbotten och pågått från hösten 2008 fram till slutet av år 2009 med Carina Storhannus som projektledare. Handboken skall ses som ett led i arbetet för jämlik service på landsbygden. Den ger byggstenarna till ett utvärderingsredskap för servicen ur byaperspektiv. När större enheter och större distrikt skapas genom kommun- och servicestrukturreformen, hamnar periferin lätt i kläm. Med stöd av boken kan byarna utvärdera detta och på så sätt kunna diskutera servicenivån med serviceproducenterna utgående från en faktabas. Utvärderingar görs ofta*

ovanifrån – överheten utvärderar. Denna handbok vill visa att man också kan utvärdera nerifrån, i det här fallet från byanivå, vilket är ett nytt paradig inom utvärderingen. Bakom tankegången står Svenska Temagruppen inom landsbygdsutvecklingen, som är en undergrupp till statsrådets landsbygdspolitiska samarbetsgrupp YTR. Boken kan med fördel användas som studie- och diskussionsmaterial i byar, föreningar, bland kommunalt anställd vårdpersonal, inom församlingens diakoniverksamhet och bland beslutsfattare på olika nivåer. Det krävs emellertid bearbetning och anpassning om man vill använda handboken som bas för lokal utvärdering. Boken kan beställas från Svenska studiecentralen/Svensk Byaservice på e-mailadress kenneth.sundman@ssc.fi.

AVFOLKNINGEN, FÖRETAGSETABLERINGSSTÖD, ÖVERSÄTTNING AV VIKTIGA HANDLINGAR – ÅLÄNSKA KOMMUNEN FÖGLÖS FÖRSLAG FÖR BEHANDLING PÅ LANDSBYGDSRIKSDAGEN I BORGÅ

Under den jubilerande – 20 år – finlandssvenska Landsbygdsriksdagen på Haikko Herrgård (http://www.haikko.fi/sv_SE/) i Borgå 25-26.9 kommer byar och kommuner att kunna utse delegater, men också de organisationer som arbetar med landsbygdsfrågor får representation. Sålunda garanteras en mångsidig representation. Alla intresserade från organisationer, projekt, företag och myndigheter, liksom privatpersoner är nog välkomna att delta i diskussionerna, men bara delegaterna får rösta. Landsbygdsriksdagen, som har temat *Stora kommuner, små byar? – Närdemokrati under lupp!*, kan på detta sätt bättre spegla hela fältet. Programmet kommer att syfta till relevanta ställningstaganden, vilket betyder att de teman som tas upp, kommer att belysas av sakkunniga och kunna utmyнна i beslut. Det kan handla om krav som den finlandssvenska landsbygden ställer på myndigheter eller på beslut som fattas för egen del om hur den kommande verksamheten skall inriktas. Kommunstyrelsen i Föglö har för sin del vid sitt sammanträde (22.3) diskuterat den elfte finlandssvenska Landsbygdsriksdagen och beslutat framföra följande förslag till frågeställningar att tas upp i Borgå:

- ***Hur motverka avfolkningen i skärgård/landsbygd?***
- ***Språket; viktiga handlingar översätts inte till svenska, och ifall de görs, inte samtidigt som de finns tillgängliga på finska, vad göra?***
- ***Ekonomiska stöd för företagsetableringar i skärgård/landsbygd, vad kan man göra?***

Föglö kommun (<http://www.foglo.aland.fi/>), som har för avsikt att delta med delegater, är Ålands största skärgårdskommun med 561 invånare (1.1.2010) som nästan tredubblas sommartid, då ca 600 fritidsbostäder blir bebodda. Det finns 22 byar och 3 enstaka hemman i kommunen, där största byn är Degerby. I den här byn finns den mesta servicen koncentrerad med bl.a. bank, post, affär, skola, daghem och äldreboende.

Som arrangör för landsbygdsriksdagarna fungerar Svensk Byaservice, denna gång med Östra Nylands Byar som lokal huvudsamarbetspart, samt landsbygdsnätverksenheten, SILMU rf och Borgå stad som medarrangörer. Hemsidan för Landsbygdsriksdagen i Borgå finns under adressen www.landsbygdsriksdagen.fi.

LÄS ÄVEN DETTA

”Västaboland är inte glesbygd” – statsrådet ändrade inte på kriterierna för bredbandsstödet
Företaget Skärgårdsnätens Kaj Söderman tycker att det är nu upp till Västabolands stad om planerna på att bygga ut bredband i den åboländska skärgården skall kunna gå framåt, detta med anledning av att statsrådet 8.4 beslöt, att inte ändra på de kriterier som inte klassar Västaboland som glesbygd. Enligt Söderman är inte allt hopp ännu förlorat vad gäller statsrådets beslut, för man kommer att ge ett utlåtande till kommunikationsutskottets möte på tisdag och hoppas på det bästa. Det skulle ändå vara ytterst viktigt att få ett slutligt besked så snabbt som möjligt. Enligt beslutet förblir kommunandelen för bredbandsstödet 33 procent för

Väståboland, medan det skulle ha varit betydligt lägre, eller 8 procent, om man klassats som skärgård. *Uppgifterna är från YLE:s Internytt (9.4) och finns under adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=183640>.*

Byarna i Borgå diskuterar sin framtid i Kerko

Alla intresserade från byarna i Borgå är välkomna att diskutera byarnas framtid, allt enligt stadens nya strategiutkast. Inledare för diskussionstillfället, som hålls på Kerko uf-lokal 21.4 kl. 18, är Borgå stads biträdande stadsdirektör Fredrik von Schoultz, SILMU rf:s tf verksamhetsledare Gina Forsström och Östra Nylands Byar rf:s (ÖNB:s) verksamhetsledare Mia Aitokari. Som arrangörer fungerar Kerko byaförening rf och ÖNB. *Uppgifterna finns under adressen http://www.itukylat.fi/categories.asp?document_id=3115&cat_id=52. Borgå stadsfullmäktiges godkännande och länk till själva strategin finns under adressen <http://www.porvoo.fi/index.php?mid=2628&a=viewItem&itemid=932>.*

Och byarna i Raseborg funderar på sin framtid i Tenala

Västnylands Byar rf (VNB) kallar samman byarna i Raseborg för att fundera på byarnas framtid och hur byarna kan få sin röst hörd i den sammanslagna storkommunen. Nästa tillfälle hålls 12.5. kl. 18 i Tenala. *Mera information om tillfället fås av Pirkko Kaskinen på tel. 050-522 5311 eller per e-mail pirkko.kaskinen@netti.fi. Uppgifterna finns på VNB:s hemsida under adressen <http://www.vnb.fi/framsida.htm>.*

Konferens om arkiprenörer i Mariehamn

Målsättningen med Skärgårdssamarbetets Årliga Konferens 2010 med temat *Arkiprenörer – skärgårdens företagsamma entreprenörer* är att se hurdan förmåga man har att identifiera och skapa resurser, för att ta tillvara entreprenörskapen i våra tre skärgårdsregioner med särskilda utmaningar i fråga om små marknader, svag infrastruktur, beroendeskap av transporter, årtidsvariationer och naturen. Under konferensen kommer man att diskutera möjligheter och problemområden i våra skärgårdsregioner. Nordiska ministerrådets skärgårdssamarbete (<http://www.skargardssamarbetet.org/index.php?lang=sv>), som omfattar skärgårdsdelarna i Stockholms, Södermanlands och Uppsala län, landskapet Åland, samt Egentliga Finlands och Västra Nylands skärgårdar, baserar sig i praktiken på ett genom avtal definierat partnerskap mellan tolv regionala myndigheter. Konferensen hålls 27.4 på Alandica kultur och konferens i Mariehamn. *Inbjudan, program och anmälningsblankett (anmälan senast 16.4) finns som bilagor till Nyhetsbrevet.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
